

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Financiëlemarktdeelnemer: Stichting ‘de Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 724500Y6JJP1TXK0K288

Samenvatting – artikel 5 Regulation (EU) 2022/1288 (6 april 2022)

Stichting ‘de Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf- 724500Y6JJP1TXK0K288 neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van Stichting ‘de Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023.

Van een duurzaamheidsrisico wordt gesproken als milieu-, sociale en governance duurzaamheidsfactoren kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor het pensioenfonds of tot schade aan de maatschappij en het milieu. Bij iedere stap, van de risicohouding en uitgangspunten tot de monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt ook rekening gehouden met een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen.

De referentieperiode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 is de tweede referentieperiode waarover het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten aan de hand van indicatoren meet en rapporteert. De totale lijst van verplichte en additionele indicatoren bestaat uit indicatoren die onderdeel zijn van het Maatschappelijk Verantwoordelijk Beleggingsbeleid (MVB-beleid) en indicatoren waarop geen actief beleid gevoerd wordt.

De indicatoren die onderdeel zijn van het MVB-beleid zijn onder andere:

- Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO);
- Het aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen;
- De omvang van broeikasgasemissies (BKG).

Gedurende de referentieperiode is geen blootstelling naar bedrijven geconstateerd die leiden tot schendingen van de eerste indicator (de VN Global Impact en OESO beginselen). Er is een geen blootstelling op basis van de tweede indicator (mensenrechtenproblemen en -schendingen). De derde indicator, de omvang van broeikasgasemissies, is een absolute meting. Het pensioenfonds zet zich in om in deze emissie te verlagen.

De overige indicatoren zijn de indicatoren die geen onderdeel zijn van het MVB-beleid.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 6

Hieronder volgt een lijst met de verplichte en aanvullende indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (de zogenaamde Principal Adverse Impact indicatoren, PAI's) waar het pensioenfonds mogelijk rekening meehoudt. Voor iedere indicator wordt de gehanteerde parameters en het effect over de afgelopen periode benoemd, en wordt een toelichting gegeven van de genomen maatregelen. Onderstaande tabel bevat per indicator de volgende kolommen:

- De kolom *Parameter* beschrijft de maatstaf die wordt gebruikt om de indicator te kwantificeren.
- In de kolommen *Effecten 2023* en *Effecten 2022* wordt de gemeten impact weergegeven voor de betreffende indicator in het vermelde beleggingsjaar.
- In de kolom *Toelichting* wordt beschreven of de betreffende indicator onderdeel uitmaakt van het MVB-beleid en op welke beleggingscategorieën de indicator van toepassing is.
- In de kolom *Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen* wordt vermeld welke maatregelen het pensioenfonds heeft genomen om de effecten van de belangrijkste ongunstige effecten te beperken. Pensioenfonds Slagers heeft de volgende maatregelen ter beschikking:
  - Screening: onderzoek naar de belangrijkste duurzaamheidsindicatoren in de portefeuille. Daarvoor baseerde het pensioenfonds zich op Global Compact principes van de Verenigde Naties, de OESO-richtlijnen en andere controversiële activiteiten. Daarnaast zijn alle beursgenoteerde deelnemingen gescreend op de vereisten van goed bestuur.
  - Uitsluiting: het pensioenfonds sloot bedrijven uit die betrokken zijn bij ongewenste activiteiten zoals beschreven in het uitsluitingsbeleid. Dit waren onder andere bedrijven met een hoge CO₂e-uitstoot of met betrokkenheid bij controversiële wapens. Indicatoren 4 en 14 sluiten aan bij respectievelijk blootstelling aan fossiele brandstoffen en controversiële wapens.
  - ESG integratie: het pensioenfonds heeft via de fiduciair vermogensbeheerder beoordeeld hoe duurzaamheidsfactoren in het beleggingsproces van zijn externe vermogensbeheerders en beleggingsfondsen waarin het pensioenvermogen wordt belegd zijn geïntegreerd.
  - Dialoog: het pensioenfonds voerde via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met een aantal bedrijven over specifieke zaken zoals klimaatverandering of de schending van arbeids- en mensenrechten. Voor sommige dialogen werd via een initiatief met andere financiële instanties samengewerkt, bijvoorbeeld Climate Action 100+ en Platform Living Wage Financials.
  - Stemmen: via uitoefening van het stemrecht was het pensioenfonds betrokken als aandeelhouder en heeft het pensioenfonds invloed uitgeoefend.
  - Best-in-class: met deze aanpak belegt het pensioenfonds alleen in bedrijven die goed presteren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het pensioenfonds heeft de best-in-class benadering voortgezet in 2023.
  - Impact beleggen: het pensioenfonds selecteert beleggingen met een positieve maatschappelijke bijdrage. In deze rapportage is hier beperkt aandacht voor, het pensioenfonds publiceert op de website over de uitvoering van het MVB beleid en de impact beleggingen.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid (PAI)	Parameter	Effecten 2022	Effecten 2023	Dekking 2023 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN							
Broeikasgasemissies	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG emissies	58,487.8	54,606.7	26.4%	<p>Scope 1-BKG emissies betreffen de hoeveelheid directe BKG-emissies die ondernemingen uitstoten door de uitoefening van hun bedrijfsactiviteiten.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Lagere BKG-emissies duiden op minder absolute directe (scope 1) BKG-uitstoot van de de beleggingsportefeuille.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Scope 2-BKG emissies	25,173.4	23,453.9	26.4%	<p>Scope 2-BKG emissies betreffen de hoeveelheid indirecte</p>	

						<p>BKG-emissies die ondernemingen uitstoten door door de inkoop van energie.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Lagere BKG-emissies duiden op minder absolute indirecte (scope 2) BKG-uitstoot van de de beleggingsportefeuille.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	<p>1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i></p>
		Scope 3-BKG emissies	601,971.7	568,720.2	26.3%	<p>Scope 3-BKG emissies betreffen de hoeveelheid indirecte BKG-emissies die ondernemingen uitstoten door in de waardeketen buiten Scope 1 en Scope 2.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Lagere BKG-emissies duiden op minder absolute indirecte (scope 3) BKG-uitstoot van de de beleggingsportefeuille.</p> <p>(Nog) geen expliciet onderdeel van het MVB-beleid.</p>	<p>Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i></p>

		Totale BKG emissies	683,567.0	644,552.2	26.2%	Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	<p>ESG-integratie door een CO₂-reductiestrategie voor de aandelen en bedrijfsobligaties in de beleggingsportefeuille. Doelstelling is om de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen.</p> <p>De meest CO₂-intensieve bedrijven zoals kolen-en oliebedrijven (omzetgrens 10%) en teerzand (omzetgrens 0%) worden uitgesloten in de portefeuille. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductie-doelstellingen onvoldoende zijn en</p>
--	--	---------------------	-----------	-----------	-------	--	--

							moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	257.23	256.7	26.2%	<p>De koolstofvoetafdruk is de hoeveelheid BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) van de beleggingsportefeuille uitgedrukt per EUR miljoen belegd vermogen. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de ondernemingen te delen door de ondernemingwaarde (uitgedrukt in Enterprise Value), en te aggregeren naar portefeuilleniveau.</p> <p>Een lagere koolstofvoetafdruk duidt op minder BKG-uitstoot per EUR miljoen belegd vermogen via de beleggingsportefeuille.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>

	3. BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	814.8	883.8	29.9%	<p>De BKG-intensiteit is de hoeveelheid BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) van de beleggingsportefeuille uitgedrukt in de omzet van de onderliggende bedrijven. Het laat de BKG-intensiteit zien van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de ondernemingen te delen door hun omzet, en te aggregeren naar portefeuilleniveau.</p> <p>Een hogere BKG-intensiteit duidt op meer BKG-uitstoot per EUR miljoen omzet van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
	4. Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	1.4%	1.2%	30.5%	De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan bedrijven die actief zijn in de fossiele brandstoffen sector.	De meest CO ₂ -intensieve bedrijven zoals kolen- en oliebedrijven (omzetgrens 10%) en teerzand (omzetgrens 0%) worden uitgesloten in de

						<p>Fossiele brandstoffen zijn een belangrijke oorzaak van klimaatverandering. Een lager percentage geeft een lagere blootstelling weer aan fossiele brandstoffen.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	<p>portefeuille. Op rapportagedatum is de afbouw van deze beleggingen nog bezig, dit gebeurt geleidelijk om kosten te beperken.</p> <p>Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden gemeden. Het pensioenfonds moedigt een selectie van bedrijven via de dialoog aan om klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen. Daarbij wordt ook het stemrecht op aandeelhaandeelhouders gebruikt.</p>
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	74.7	69.5	23.8%	<p>De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan bedrijven die actief zijn in het verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie.</p> <p>Niet-hernieuwbare energie kan bestaan uit fossiele brandstoffen, die een belangrijke oorzaak zijn van klimaatverandering.</p>	<p>In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.</p>

						<p>Een lager percentage geeft een lagere blootstelling weer van de beleggingsportefeuille aan bedrijven die niet-hernieuwbare energie verbruiken en opwekken.</p> <p>Geen onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	
6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code A (Landbouw, bosbouw en visserij)	2.1	-	-		De indicator geeft de energie efficiëntie weer van sectoren die een grote impact hebben op het klimaat, weergegeven in het energieverbruik (in GWh) per miljoen EUR aan inkomtsne van ondernemingen waarin is belegd.	Uitsluiten van kolen- en oliebedrijven met een omzetgrens van 10%. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën voor aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten.
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code B (Winning van delfstoffen)	1.6	1.2	27.2%		Een hoger / lager verbruik duidt dat de beleggingsportefeuille een hogere / lagere blootstelling heeft aan sectoren die een negatieve impact hebben op het klimaat en relatief veel energie verbruiken.	
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code C (Industrie)	0.5	0.5	27.2%		Onderdeel van het MVB-beleid.	
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van	2.7	3.2	27.2%		Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	

		ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code D (Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht)					
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code E (Distributie van water; afval en afvalwaterbeheer en sanering)	1.9	2.1	27.2%		
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code F (Bouwnijverheid)	0.2	0.2	27.2%		
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code G (Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen)	0.1	0.1	27.2%		
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code H (Vervoer en opslag)	0.9	1.1	27.2%		

		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code L (Exploitatie van en handel in onroerend goed)	0.4	0.5	27.2%		
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	0.0%	0.0%	30.5%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven die vestigingen/activiteiten hebben met een negatieve impact op de nabije biodiversiteitsgevoelige gebieden. Een hogere / lagere waarde duidt op een grotere / kleinere negatieve impact op de biodiversiteit door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.
Water	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	19.4	44	0.3%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven met veroorzaakte wateremissies. Een hogere waarde duidt op een grotere negatieve impact op de leefomgeving via wateruitstoot door	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.

						ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	
Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0.5	0.5	8.6%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven die betrokken zijn bij de productie van gevaarlijk afval en radioactief afval. Een hogere / lagere waarde duidt op een grotere / kleinere negatieve impact op de leefomgeving via de productie van gevaarlijk afval en radioactief afval door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.
INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING							
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	0.2%	0.0%	30.5%	Deze indicator geeft weer of ondernemingen in de beleggingsportefeuille betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale	Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren, en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden. Daarnaast gaat het pensioenfonds via de (fiduciair) vermogensbeheerder

						<p>ondernemingen. Zoals betrokkenheid bij het schenden van mensenrechten of arbeidsrechten.</p> <p>Een lagere waarde duidt op een kleinere negatieve impact op de sociale omgeving door schendingen van de richtsnoeren door ondernemingen in de beleggingsportefeuille.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p> <p>Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling van goed bestuur plaats in de managerselectie en reguliere monitoring.</p>	<p>in dialoog met een selectie van bedrijven die internationale normen schenden of dreigen te schenden als gevolg van bijvoorbeeld een sterke verslechtering.</p>
	<p>11. Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren</p>	17.7%	18.5%	30.5%	<p>De indicator geeft weer dat bedrijven in de beleggingsportefeuille vatbaarder kunnen zijn voor van het schenden van de VN Global Compact beginselen en OESO-richtsnoeren doordat zij hier geen beleid hebben om erop te monitoren.</p> <p>Een hogere waarde duidt op een hogere blootstelling aan</p>	<p>In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.</p>

		kunnen worden aangepakt				negatieve impact op de sociale omgeving door het ontbreken van monitoring van de schendingen van de richtsnoeren door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	
	12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	15.8	17.6	8.7%	Deze indicator is een duiding voor de mogelijke ongelijkheid in beloning tussen mannen en vrouwen in ondernemingen van de beleggingsportefeuille. Een hogere waarde duidt op een grotere negatieve impact op de sociale omgeving door de ongelijkheid van de beloning tussen mannen en vrouwen door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.
	13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	32.6	33.8	28.9%	De indicator geeft de (gender)diversiteit van de bestuursraden weer in ondernemingen van de beleggingsportefeuille. Een hogere waarde duidt op een potentiële grotere negatieve	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.

						<p>impact op de sociale omgeving door de relatief lage / hoge (gender)diversiteit in de bestuursraden van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille.</p> <p>Geen onderdeel van het MVB-beleid.</p>	
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0.0%	0.0%	30.5%	<p>De indicator geeft de blootstelling aan controversiële wapens weer door bedrijven die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens in de beleggingsportefeuille. Controversiële wapens worden gezien als schadelijk voor de sociale omgeving door het gebruik ervan.</p> <p>Een hogere / lagere waarde van de indicator duidt op een hogere / lagere blootstelling van de negatieve impact op de sociale omgeving door het gebruik van de wapens.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p> <p>Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling van goed</p>	Het pensioenfonds sluit bedrijven met betrokkenheid bij controversiële wapens uit.

						bestuur plaats in de managerselectie en reguliere monitoring.	
Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2022	Effecten 2023	Dekking 2023 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd	365.8	393.9	15.6%	<p>De BKG-intensiteit is de hoeveelheid de beleggingsportefeuille uitgedrukt in het BBP van de landen. Het laat de BKG-intensiteit zien van de landen in de beleggingsportefeuille. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de landen te delen door hun BBP, en te aggregeren naar portefeuilleniveau.</p> <p>Een hogere BKG-intensiteit duidt op meer BKG-uitstoot per EUR miljoen BBP van de landen in de beleggingsportefeuille.</p> <p>Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn.</p> <p>Geen onderdeel van het MVB-beleid.</p>	In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.

Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	2.0	5.3 Absoluut 0.1 Relatief	15.6%	<p>Deze indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille aan landen weer die sociale rechten schenden (zoals bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht).</p> <p>Een hogere / lagere waarde duidt op een grotere / kleinere negatieve impact op de sociale omgeving door schendingen van landen van sociale rechten.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op staatsobligaties</p>	<p>Het pensioenfonds hanteert een landenbeleid waarbij beleggingen in staatsobligaties van landen worden uitgesloten in geval van ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie, of als landen onderhevig zijn aan sancties van de VN Veiligheidsraad of de Europese Unie.</p> <p>Het landenbeleid sluit landen uit in de laagste 10% van de Solability Resource Intensity Ranking (E), de top10 slechts presenterende landen met een score van 5 en 5+ op de ITUC Global Rights Index (S), en “autoritaire” landen volgens de Economist Intelligence Unit (EIU) Democracy Index (G).</p>
Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2022	Effecten 2023	Dekking 2023 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	

Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren, of produceren van fossiele brandstoffen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	0.0%	<p>De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan vastgoedbedrijven die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen.</p> <p>Een hogere / lagere waarde geeft een hogere / lagere blootstelling weer aan fossiele brandstoffen.</p> <p>Geen onderdeel van het MVB-beleid.</p>	<p>In 2023 is niet actief gestuurd op deze indicator.</p> <p>Over het jaar 2022 is nog geen data beschikbaar voor de indicatoren voor de vastgoedactiva. Het pensioenfonds is via de fiduciair vermogensbeheerder in dialoog met de vastgoedbeheerders en dataprovider in deze sector om de datavoorziening in orde te brengen. Pensioenfonds Slagers streeft ernaar deze informatie bij de volgende rapportage (over 2024) beschikbaar te hebben.</p>
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	0.0%	<p>De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan vastgoedbedrijven met energie-efficiënte vastgoedactiva.</p> <p>Een hogere / lagere waarde geeft een hogere / lagere blootstelling weer aan vastgoedbedrijven met energie-efficiënte vastgoedactiva.</p> <p>Geen onderdeel van het MVB-beleid.</p>	<p>Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i></p>
Aanvullende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren							

<p>Klimaat- en andere milieu-indicatoren: Emissies</p>	<p>4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie</p>	<p>Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiten bij de Overeenkomst van Parijs beogen</p>	<p>13.6%</p>	<p>9.2%</p>	<p>29.5%</p>	<p>De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiten bij de doelen van het Klimaatakkoord.</p> <p>Een lagere waarde duidt op een lagere blootstelling aan bedrijven die geen doelstellingen hebben die in lijn met de doelen van het Klimaatakkoord zijn.</p> <p>Onderdeel van het MVB-beleid.</p> <p>Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.</p>	<p>Het pensioenfonds screent of de reductiedoelstellingen van de bedrijven in de beleggingsportefeuille in lijn zijn met het klimaatakkoord van Parijs. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductiedoelstellingen onvoldoende zijn en moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.</p>
<p>Sociale thema's en Arbeidsomstandigheden: Mensenrechten</p>	<p>14. Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen</p>	<p>Aantal ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen die verband houden met de ondernemingen waarin is belegd, op basis van een gewogen gemiddelde</p>	<p>0.0</p>	<p>0.0</p>	<p>30.0%</p>	<p>Deze indicator geeft weer of ondernemingen in de beleggingsportefeuille betrokken zijn bij ernstige mensenrechten schendingen.</p> <p>Een hogere / lagere waarde duidt op een grotere / kleinere negatieve impact op de sociale omgeving door betrokkenheid bij schendingen van mensenrechten door ondernemingen in de beleggingsportefeuille.</p>	<p>Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren Screening en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden.</p>

						Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	
Voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen: Groene effecten	17. Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake ecologisch duurzame obligaties	Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake ecologisch duurzame obligaties	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	0.0%	Deze indicator geeft weer welk deel van de obligaties in de beleggingsportefeuille niet zijn uitgegeven als ecologisch duurzame obligaties. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op (bedrijfs)obligaties.	Het pensioenfonds belegt actief 20% van de vastrentende waarden in groene obligaties. In het overige deel kunnen ook groene obligaties bevinden, echter dit is dan geen bewuste keuze van het fonds geweest maar van de beheerder.
Voor beleggingen in vastgoedactiva: Broeikasgasemissies	18. BKG-emissies	Door vastgoedactiva veroorzaakte BKG-emissies scope 1, 2, 3 en totaal	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	0.0%	Vastgoedactiva veroorzaakte BKG emissies betreffen de hoeveelheid directe en indirect BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) die vastgoed ondernemingen uitstoten door de uitoefening van hun bedrijfsactiviteiten. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Hogere / lagere BKG-emissies duiden op meer / minder absolute BKG-uitstoot door vastgoedondernemingen	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1 en 2 (gecombineerd) van de vastgoedactiva. Dit is niet het geval voor scope 3. Zie ook de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i>

						van de de beleggingsportefeuille.	
						Geen onderdeel van het MVB-beleid.	

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 7

Pensioenfonds Slagers houdt in het beleggingsproces rekening met duurzaamheidsrisico's en heeft dit vastgelegd in het MVB-beleid. Dit beleid is vastgesteld op 15 mei 2024 en valt, inclusief de uitvoering, onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Van een duurzaamheidsrisico is sprake indien er een gebeurtenis of omstandigheid op ecologisch, sociaal of governance gebied die, indien ze zich voordoet, een werkelijk of mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen van pensioenfonds Slagers kan veroorzaken. Het gaat daarbij met andere woorden om de negatieve impact van externe duurzaamheidsfactoren op de waarde van de beleggingen oftewel het financiële risico. Daarnaast is ook de negatieve impact van de beleggingen zelf op duurzaamheidsfactoren van belang, gemeten aan de hand van de indicatoren van ongunstige effecten op duurzaamheid (klimaat- en andere milieu-indicatoren en indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping). Dit laatste kan leiden tot schade aan de maatschappij en het milieu en daarmee tot financiële, reputatie- of operationele schade voor pensioenfonds Slagers.

Bij iedere stap in het beleggingsproces weegt pensioenfonds Slagers de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden, de ernst van de belangrijkste ongunstige effecten met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter en een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging. In de ESG due diligence van het pensioenfonds, een analyse gericht op duurzaamheidsrisico's, wordt voor ieder geïdentificeerd en materieel duurzaamheidsrisico de impact op het pensioenfonds beoordeeld en een risicohouding bepaald. Als het risico niet past binnen de risicohouding worden beheersmaatregelen getroffen. De inrichting van het risicobeheer van duurzaamheidsrisico wordt periodiek geëvalueerd. Samengevat komt de ESG due diligence neer op de volgende stappen: risico-identificatie, risicobereidheid, risicobeoordeling en risicomitigatie. Als onderdeel van het risicobeheer worden doelen en maatregelen geformuleerd.

In 2023 had pensioenfonds Slagers het thema klimaat geïmplementeerd. In lijn met de voorkeuren van de deelnemers, heeft pensioenfonds Slagers besloten vanaf 2024 de thema's Klimaat, Verantwoorde consumptie & productie en Arbeid specifieke aandacht te geven in de breedte van de beleggingen. Binnen deze thema's maakt het pensioenfonds gebruik van duurzaamheidsindicatoren, inclusief gerelateerde verplichte en additionele duurzaamheidsfactoren (PAI). In de precontractuele informatie zullen deze indicatoren voor ieder financieel product van het pensioenfonds nader worden toegelicht. De relevantie en beoordeling van de effectiviteit van de indicatoren, inclusief selectie van de additionele indicatoren, is onderdeel van het risicobeheerproces van duurzaamheidsrisico's (onderdeel van het MVB-beleid).

Op het gebied van klimaat neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de CO₂-voetafdruk van de beleggingen
- Het formuleren van een klimaatdoelstelling en daaropvolgend CO₂-reductiedoelstellingen volgens PAB
- Het uitsluiten van CO₂-intensieve sectoren zoals oliebedrijven, kolenmijnen en teerzanden
- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Climate Action 100+
- Het verschaffen van kapitaal aan ondernemingen en/of projecten die in staat zijn om efficiënter met grondstoffen om te gaan, een transitie naar duurzame energie realiseren of nieuwe producten en diensten kunnen bieden ('impact beleggen')

Pensioenfonds Slagers heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar.

Door het meten van de CO₂-voetafdruk en deze te vergelijken met het referentiejaar monitort het pensioenfonds de realisatie van de reductiedoelstelling. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal gekeken worden naar additionele maatregelen om de reductie in lijn te brengen met de reductiedoelstelling.

Uitsluitingen die gelinkt kunnen worden aan de duurzaamheidsfactoren zijn controversiële wapens en schenders van de UN Guiding Principles en OESO-richtsnoeren en het landenbeleid. Daarnaast kunnen bedrijven ook worden uitgesloten omdat het bedrijfsmodel niet aansluit bij de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Een voorbeeld is de uitsluiting van bedrijven betrokken bij de productie, distributie of verkoop van tabak.

Op het gebied van arbeid neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de betrokkenheid bij arbeid gerelateerde controverses van de beleggingen
- Uitsluiten van bedrijven en landen die arbeidsrechten ernstig schenden
- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Platform for Living Wage Financials

Voor de screening van de duurzaamheidsfactoren maakt pensioenfonds Slagers gebruik van de EU Sustainable Finance Module van MSCI. Deze module bevat de benodigde datapunten en bestaat uit twee datasets voor meer dan 10.000 bedrijven inclusief MSCI SFDR Adverse Impact Metrics. Wanneer informatie met betrekking tot een van de indicatoren niet beschikbaar is, is pensioenfonds Slagers gestart met het verzamelen van deze informatie. In dit geval is dit vermeld onder de genomen en geplande maatregelen. Dit is voornamelijk het geval voor de indicatoren gerelateerd aan de vastgoedactiva. Het is de intentie van pensioenfonds Slagers in het volgende rapportagejaar over deze indicatoren te rapporteren.

Engagementbeleid – artikel 8

Pensioenfonds Slagers gaat in gesprek met een selectie van bedrijven waar het (potentiële) negatieve impacts heeft geïdentificeerd. Indicatoren die onder andere gebruikt worden om negatieve impact te identificeren zijn: PAI 1 BKG-emissies; PAI 4 Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen; en PAI 10 Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Daarbij neemt het fonds in de dialoog ook de strategie, de financiële prestaties en risico's en de kapitaalstructuur van het bedrijf mee. Engagement op basis van negatieve impact bevat de volgende doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;

- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.
- Daarbij richt het pensioenfonds zich in het bijzonder op ESG-onderwerpen die:
  - Financieel materieel zijn;
  - De meest ernstige negatieve impact voor samenleving en milieu veroorzaken;
  - Voor de deelnemers van belang zijn, en dus aansluiten bij de thema's van het pensioenfonds

De engagementactiviteiten van pensioenfonds Slagers zijn uitbesteed aan de fondsbeheerders en fiduciair vermogensbeheerder. Zij voeren primair de dialoog met ondernemingen en bij overlappende onderwerpen wordt samengewerkt met andere aandeelhouders via bijvoorbeeld Climate Action 100+. Als onderdeel van de dialoog worden tijdgebonden afspraken gemaakt en de voortgang gemonitord. Afhankelijk van de aard van de dialoog duurt deze drie tot vijf jaar. Het engagementtraject wordt als succesvol beoordeeld als alle tijdgebonden doelen bereikt zijn. Wanneer ondernemingen niet binnen de vooraf gestelde termijn naar tevredenheid reageren kan worden besloten om op de aandeelhoudersvergadering te stemmen tegen het management of voor aandeelhoudersresoluties. Wanneer de engagement is mislukt en geen zicht op verbetering is, kan besloten worden afscheid te nemen van de belegging (uitsluiting). Het is ook mogelijk dat de positie al gedurende de dialoog wordt afgebouwd door de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds op basis van schending van VN Global Compact en OESO-richtlijnen (zogenaamde Fail of Red Flag) en ESG-ratings. In het MVB-jaarverslag wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de engagementactiviteiten.

Verwijzingen naar internationale normen – artikel 9

Pensioenfonds Slagers belegt in ondernemingen die praktijken van een goed bestuur volgen. Het pensioenfonds onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties en stemt daar de beleggingen op af. De 10 Guiding Principles van de VN vormen een raamwerk voor praktijken van goed bestuur op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

Pensioenfonds Slagers verwacht eveneens van de fiduciaire vermogensbeheerder en vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wordt belegd dat zij in overeenstemming met deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. In lijn met het MVB-beleid zijn deze internationale richtlijnen vertaald naar specifieke criteria waar de beleggingsportefeuille op wordt gescreend. Voor deze vertaling maakt het pensioenfonds gebruik van een methodologie van MSCI ESG Research: MSCI ESG Controversies. Eventuele schendingen worden aangeduid met rode vlaggen. De reikwijdte van de dekking beslaat vrijwel alle beursgenoteerde beleggingen (oftewel aandelen en bedrijfsobligaties). Deze screening ondersteunt de identificatie van materiële duurzaamheidsrisico's en wordt gebruikt voor de implementatie van de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Slagers heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar. Sinds dit jaar wordt de CO₂-voetafdruk van de volledige beleggingsportefeuille, indien de informatie beschikbaar is, vergeleken met de PAB.

Historische vergelijking – artikel 10

Het huidige rapport over 2023 maakt het mogelijk om een vergelijking te maken met het eerste jaar (2022) waarover is gerapporteerd. In deze paragraaf wordt voor de PAI's waar voor beide jaren data beschikbaar is een historische toelichting gegeven. Omdat enkele PAI's met elkaar samenhangen worden de PAI's per duurzaamheidsonderdeel samengebracht: klimaat, milieu en sociale thema's. Daarnaast laten we de categorie overheden en supranationale instellingen apart zien. Een historische vergelijking is voor de categorie vastgoed niet mogelijk door het gebrek aan databeschikbaarheid.

Klimaat

- **PAI's 1-3 - Broeikasgassen:** de broeikasgassen (BKG) van de beleggingsportefeuille zijn gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de broeikasgassen te reduceren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 4 - Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen:** de indicator is gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 5 - Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie:** de indicator is gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 6 - Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten:** de indicator is gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **Tabel 2 / PAI 4 - Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie:** de indicator is verbeterd in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.

Milieu (biodiversiteit, water, afval)

- **PAI 7 - Biodiversiteit - Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden:** de indicator is ongewijzigd in 2023 ten opzichte van 2022. Goede data ontbreekt nog voor deze indicator.
- **PAI 8 - Water - Emissies in water:** de indicator is gestegen in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is betere beschikbaarheid van data. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 9 - Afval - Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval:** de indicator is ongewijzigd in 2023 ten opzichte van 2022. Goede data ontbreekt van deze indicator.

Sociale thema's en arbeidsomstandigheden

- **PAI 10 - Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO):** de indicator is verbeterd in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is (zijn) verder doorvoeren van het uitsluitingenbeleid. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 11 - Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen:** de indicator is verminderd in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is (zijn) beschikbaarheid van data.

- **PAI 12** - *Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen*: de indicator is verminderd in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is niet eenduidig bekend. Via het stembeleid kan het pensioenfonds een kleine bijdrage leveren aan het verbeteren van deze indicator.
- **PAI 13** - *Genderdiversiteit raad van bestuur*: de indicator is verminderd in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is niet eenduidig bekend. Via het stembeleid poogt het pensioenfonds bij te dragen aan verbetering van deze indicator.
- **PAI 14** - *Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)*: de indicator is ongewijzigd in 2023 ten opzichte van 2022. Er was geen exposure naar deze beleggingen.
- **Tabel 3 / PAI 14** - *Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen*: de indicator is ongewijzigd in 2023 ten opzichte van 2022. Er was geen exposure naar deze beleggingen.

Overheden en supranationale instellingen

- **PAI 15** - *Broeikasgassen-intensiteit*: de indicator is gedaald in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is verdere verduurzaming van de portefeuille.
- **PAI 16** - *Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten*: de indicator is gestegen in 2023 ten opzichte van 2022. De voornaamste reden(en) hiervoor is beschikbaarheid van data. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.